

souboji vyzývatel (§ 162 tr. z.); krádež vykonaná v noci (§ 180 tr. z.); při dvojženství, zatajil-li vinník svůj stav manželský (§ 208 tr. z.). Zvláštní přitěžující okolnosti při urážce cti vypočítává § 494 tr. z. Při lichvářských úvěrních obchodech působí zvláště přitěžujícím způsobem opětne odsouzení pro týž skutek nebo provozování po živnostensku nebo ze zvyku (§§ 3 a 4 zákona ze dne 28. května 1881 č. 47 ř. z.).

III. Vliv přitěžujících okolností na výměru trestu.

Dle vládních motivů při § 322 tr. ř. z r. 1873 vyslovených jest tam, kde zákon ohledně nejvyšší sazby trestové užívá výrazu »za zvláště přitěžujících okolností« nebo podobného všeobecného výrazu, ve skutečnosti jen jediná sazba trestová. Více sazeb trestových jest jen v těch případech, kde výměra trestu závislá jest na přitěžujících nebo polehčujících okolnostech v zákoně výslovně uvedených (§§ 281 č. 11 a 344 č. 12 tr. ř.). Mají se tudíž otázky porotcům klásti toliko v okolnostech polehčujících nebo přitěžujících výslovně uvedených (§§ 322, 344 tr. ř., rozh. kas. dv. ze dne 12. listopadu 1874 č. 7724 sb. č. 30 a ze dne 14. července 1881 č. 4864 sb. č. 363). O »výslovně« v sazbě trestové obsaženém uvedení polehčujících a přitěžujících okolností lze mluvit tehdy, když sazba trestová pro určitý delikt stanovená ve dvě nebo více oddělených a nikoli ze sebe plynoucích trestních sazeb se dělí (rozh. ze dne 12. listopadu 1874 č. 7724 sb. č. 30).

Osnova nového trestního zákona neuvedla pravidel pro výměrování trestů v mezích daných trestních sazeb. Neboť zákonné stanovení důvodů pro výměru trestu mohlo by jen tenkrát býti s užitkem, kdyby se podařilo tyto důvody taxativně vypočítati a stanoviti, jaký význam každému jest přiložiti. Jednotlivé přitěžující okolnosti mají různý význam, a při jich použití nelze počítati jich množství, nýbrž jich hodnotu, pro kterou nelze však vhodné míry nalézt. Následek toho jest, že volné uvážení soudcovu pohybuje se v mezích jemu daných. Tím se vliv jednotlivých — často na vůli pachatelově nezávislých — okolností na kvalifikaci činu a trest na pravou míru uvede.

Okolnosti přitěžující (v trest. právu důchodkovém).

I. Pojem.

Přitěžujícími okolnostmi jsou ony, kterými se škoda, kterou přestupek důchodkový za účel má neb působí, anebo nebezpečí hrozící z přestupku zvyšuje, osobní povaha pachatele nebezpečnější se stává, a přestupek podporuje a zajišťuje, nebo jeho odkrytí nebo zabránění stěžuje. Přitěžující okolnosti, které důchodkový zákon trestní uvádí, jsou buď důvody pro výměru trestu nebo důvody kvalifikační. Tyto poslední jsou rozhodny při stanovení vyšší sazby trestové (§ 89 tr. zák. důch.).

II. Všeobecné přitěžující okolnosti jsou ony, které při všech důchodkových přestupcích se v úvahu vzíti musí a zakládají se buď v povaze osoby nebo v povaze skutkové.

1. Z povahy osoby vyplývají tyto:

a) dopustil-li se obviněný současně nebo před tím ještě jiného nebo více důchodkových přestupků (vrácení se k činu);

b) opakoval-li tentýž přestupek;

c) překročil-li zákon nikoli z pouhého omylu nebo nedostatku potřebné opatrnosti, nýbrž úmyslně;

d) páše-li přestupky po živnostensku nebo činí-li z toho stálé zaměstnání;

e) jestliže jiné sváděl nebo ku spáchání přestupků důchodkových zjednal;

f) provozuje-li takovou živnost, která umožňuje přestupky důchodkové nebo častou příležitost k nim poskytuje; nebo

g) je-li vinník dle svého úřadu, služby nebo zaměstnání povinen přestupky, jichž se sám dopustil, zabraňovati, odkrývati neb oznamovati;

h) je-li ve státní službě nebo požívá-li od státu výslužné (§ 90).

2. Z povahy skutkové vyplývají tyto přitěžující okolnosti:

a) použilo-li se k provedení, podporování nebo k zakrytí přestupků násilí, vyhrůzek nebo lsti proti veřejným úředníkům, služebníkům nebo jiným osobám, jež se snažili přestupkům zabrániti;

b) bylo-li překročeno zároveň více předpisů důchodkových, anebo

c) spolu jiné zákony a nařízení;

d) zvláště když ku provedení nebo zakrytí přestupku důchodkového vydány byly nepravé listiny, nebo pravé zfalšovány, pečetě, jiné prostředky k uschování, úřední nebo soukromá označení porušena nebo napodobena neb jiná podvodná jednání spáchána;

e) byli-li veřejní úředníci nebo sluhové ku porušení povinnosti vyzývání nebo navádění;

f) smluvily-li se dvě nebo více osob ku přípravě provedení nebo zajištění přestupku;

g) když někdo pojistiti nechal zdárný výsledek přestupku; nebo když

h) držitel věci pomocí téže bez vědomí a proti vůli majitelově důchodkového přestupku se dopustil, nebo oň se pokusil (§ 91).

III. Zvláštní přitěžující okolnosti jsou takové, které se při jednotlivých přestupcích důchodkových následkem zvláštní kvalifikace vykonaného činu v úvahu berou. Takové jsou:

1. při podloudnictví, které se za noci nebo nepohody provede, která ztěžuje odhalení, je-li pachatel opatřen zbraní, nebo změniv svůj zevnějšek nebo přestrojiv se nepoznatelným se učiní; jsou-li dopravní prostředky za účelem podloudnictví opatřeny tajnými schránkami; jsou-li předměty, s kterými se podloudnictví provedlo, pod úřední závěrkou nebo jsou-li to předměty cizozemské nevyclené (§ 201);

2. při nesprávném ohlášení zboží, bylo-li při témž ohlášení dvě nebo více nesprávností zároveň shledáno, nebo když předměty, ohledně kterých nesprávnost při ohlášení objevena byla, takovým obalem byly opatřeny, který odkrytí nesprávnosti neobyčejným způsobem stěžuje, neb když předmět podlehající vyšší dávce s méně cenným, zakázané nebo z obchodu vyloučené zboží s dovoleným se smísí nebo s ním se uschová (§ 299);

3. při zdaňování a sice při protizákonném prodeji nebo úpravě předmětů spotřební dávce podrobených, provede-li se čin v noci za zvláštních opatření a tajnými schránkami (§ 349);

4. při dopravě oznámeného cizozemského zboží, je-li toto zboží nevyplaceno nebo uchýlí-li se průvodce od předepsané cesty, nebo překládá-li se v noci v pohraničním okrese, anebo když se ohlášení zboží u více než jednoho úřadu opomene (§ 351);

5. při uschování a prodeji zboží z obchodu vyloučeného, bylo-li toto nezákonně přenecháno živnostníkům, nebo je-li u nich uschováno,

nebo převede-li obchodník zboží takové na sebe, nebo je u sebe skrývá (§ 365);

6. při dopravě zboží v okrese pohraničním, provede-li se tato nezákonně za noci nebo na vedlejší cestě (§ 369);

7. za přitěžující okolnost zanedbaného výkazu o původu a vyclení se považuje, jestliže ten, kdo má povinnost, původ zboží vykázati, udá, že zboží vyrobeno bylo v území celním, a dokáže-li se opak toho (§ 382);

8. nepořádné vedení knih živnostních tvoří přitěžující okolnost, je-li podnik podroben zdanění (§ 392);

9. při překročení předpisů při daních spotřebních považuje se za přitěžující okolnost to, je-li pachatel živnostníkem a dopustil-li se přestupku oněmi předměty, jichž výrobou, přípravou, prodejem a rozšiřováním sám jest zaměstnán (§ 403).

IV. Uvažování přitěžujících okolností.

Při vyměřování trestu tam, kde zákon trest určité výše neustanovuje, jest vzíti zřetel na přitěžující a polehčující okolnosti (§ 88), kteréž je pečlivě uvážiti. Přitěžující a polehčující okolnosti mají vliv na způsob, na výši trestu, na způsob a velikost zstření, a následky trestu (§ 811).

Okresy (Okresní zastupitelstva).

Již koncem prvé polovice tohoto století jeví se snahy zavésti jakési okresní ano i krajské obce, jež by jakožto vyšší autonomní korporace obstarávaly samostatně jisté zájmy obcí v ně pojatých. S pozitivním trvaljším výsledkem potkaly se však snahy tyto teprve v zákoně ze dne 5. března 1862 č. 18 ř. z., v němž stanoveny byly základní zásady pro zřízení obecní a jenž také vytkl základní myšlenku okresních zastupitelstev. Dle čl. XVII. cit. zák. mohou mezi obec a sněm zemský zákonem zemským vložiti se zastupitelstva okresní, jichž působnost vedle čl. XVIII. vztahovati se má ku všelikým záležitostem vnitřním, jež se týkají společného dobra okresu a osob k němu náležejících. Z toho plyne, že okresní zastupitelstvo pokládati sluší jednak za orgán veřejné správy, jednak za korporaci veřejnou, jež jest právním podmětem ve smyslu veřejnoprávním. Přísluší tudíž okresnímu zastupitelstvu práva státními základními zákony každému zaručená, zejména právo volného projevu mínění v témž rozsahu jako všem státním občanům vůbec (roz. říš. s. ze dne 31. října 1887 č. 167).

Okresní zastupitelstva tvoří jaksi střed mezi zastupitelstvem obecním a zemským (čl. XVII. cit. říš. zák.). Povšechným úkolem jich jest:

1. pečovati o hospodářství okresu t. j. společné jmění a společné potřeby okresu, jakož i o jeho ústavy,

2. přihlížeti k tomu, aby jmění a statek kmenový obcím a jich ústavům náležející zachovaly se neztencené;

3. schvalovati výkony důležitější týkající se zvláště hospodářství obecního;

4. rozhodovati o odvoláních podaných z usnesení výboru obecního ve všelikých záležitostech, jichž stát na obec nevznesl.

Okresní zastupitelstva pozůstávají nyní v Čechách (zák. ze dne 25. července 1864 č. 27 z. z., změněn zákonem ze dne 28. října 1868 č. 37 z. z., zák. ze dne 25. října 1868 č. 36 z. z., zák. ze dne 30. dubna 1887 č. 35 z. z., a zák. ze dne 24. ledna 1890 č. 9 z. z., ve Štýrsku (zák. ze dne 14. června 1866 č. 19 z. z., změněn zákonem ze dne 17. prosince